

ERZURUM ÇEVRESİNDE PROBLEM TEŞKİL EDEN YABANCI OTLAR VE BU BÖLGEDE İSİMLENDİRİLMELERİ

Ahmet GÜNCAN (1)

Ö Z E T

Bu çalışma ile Erzurum çevresinde problem teşkil eden yabancı otlar tesbit edilmiştir. Bölgede sayı itibariyle en fazla sırasıyla tarla sarmaşığı (Convolvulus arvensis L.), tel pancarı (Chenopodium album L.), Mananık (Sinapis arvensis L.), Yapışkan otu (Galium aparina L.) ve Kara diken (Cirsium arvense (L) Scop) tesbit edilmiştir. Diğer taraftan hububat tarlalarının içerisinde 88 yabancı ot türüne rastlanmıştır. Bunlar Erzurum çevresinde memleketimizin diğer bölgelerine nazaran farklı isimlerle adlandırılmaktadır.

GİRİŞ

Memleketimizde, zirai sahalarda problem teşkil eden yabancı otların tesbiti için birçok bölgelerde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan Kuntay (1944), Türkiye'de hububat mahsulleri içerisindeki yabancı ot tohumlarını tesbit ederek yayılışları hakkında bilgi vermiştir. Keza hububat mahsulleri içerisindeki yabancı ot tohumlarının anatomisini inceleyen Göksel (1956) memleketimizde yayılışları hakkında bilgiler vermiştir. Ege bölgesinde problem teşkil eden yabancı otlar ise Bilgir (1965) incelemiştir. Güneyli (1970) memleketimizde problem teşkil eden yabancı otları liste halinde vermiştir. Akalın (1952) Türkiye'de mevcut bitkilerin ve bu arada yabancı otların

türkçe isimlerini vermiştir. Aynı mahiyette yabancı otların türkçe isimlerini Göksel (1969) vermektedir. Ancak Erzurum çevresinde problem teşkil eden yabancı otların tesbiti bu güne kadar yapılamamıştır. Bu bölgede yabancı otların isimlendirilmeleri ise diğer bölgelere kıyasla çok farklı olduğu tesbit edilmiştir.

Materyal ve Metod

Erzurum ve çevresi muhtelif mikroklima bölgelerine ayrılmıştır. Bunlar, Pasinler-Horasan, İspir, Tortum-Oltu Olur-Narman-Şenkaya, Aşkale - Erzurum, Karayazı, Tekman-Horasan-Çat mikroklima bölgeleridir. Bu mikroklima bölgelerindeki gerçek yabancı ot popülasyonunu ortaya çıkarmak için 1 m² lik çemberler hububat tarlalarında

(1) Atatürk Üni. Ziraat Fak. Bitki Koruma Kürsüsünde Dr. Asistan

rastgele atılıp yabancı otlar türlerine göre sayılarak gerçek popülasyonunun ortaya çıkmasına çalışılmıştır. Gramineae familyasına mensup bitkilerin teşhisi İstanbul Üniversitesi, Fen Fakültesi Profesörlerinden Dr. Asuman Baytop, diğer bitkiler aynı fakülteden Prof. Dr. Hüsnü Demiriz tarafından yapılmıştır. Bitkilerin sistematığı Benson (1957)'ye göre yapılmıştır. Bu ya-

bancı otlara verilen Türkçe isimler ancak Bayburt, Tercan, Erzurum ve Pasinlerde tesbit edilebilmiştir.

Neticeler

Erzurum çevresinde yazlık hububat tarlalarımızda tesadüf edilen yabancı otlar, familyalarına ayrılarak bölgedeki Türkçe ismi ve yayılışı ile birlikte aşağıda verilmiştir.

Yaygın olduğu (1) mikroklima bölgesi No.	Latince ismi	Erzurum çevresinde verilen Türkçe ismi
Böl: SPHENOPHYTA		
Sınıf: SPHENOPSİDAE		
Fam: Equisetaceae		
1,2,5	Equisetum arvense L.	Kırkboğum(E)-Hışhış (P), (T)-Bürünücük (B)
Böl: SPERMOTOPHYTA		
Sınıf: ANİOSPERMAE		
Alt sınıf: MONOCOTİLEDONEAE		
Fam: Gramineae		
2	Agropyrum repens L.	Ayrık (E), (P), (B)
3,4	Setaria viridis (L.) P. Beauv.	Kise tou (E)
1	Catabrosa aquatica (L.) P. Beauv.	
1,2,	Alopecurus arundinaceus Prir.	Tilki kuyruğu (E), (P), (B)
1	Alopecurus myosuroides Hudz.	Tilki kuyruğu (E),(P),(B).
1	Eremopoa persica (L) P. Beauv.	Palaklotu (E), (B).
1	Phragmites australis (Cav.) Trin.	Kamış (E), (P), (B), (T).
1	Bromus tectorum L	Çayır arpası (E)-Kılçık otu (T)-Keçi sakalı (B).

- (1) 1= Aşkale-Erzurum mikroklima bölgesinde ras.
 2= Pasinler-Horasan " "
 3= İspir " "
 4= Tortum-Oltu-Olur-Narman-Şenkaya "
 5= Karayazı-Tekman-Çat-Hınıs "

- (B)= Bayburttta veri. isim
 (E)= Erzurum'da " "
 (P)= Pasinler " "
 (T)= Tercan

- 1 *Beckmannia eruciformis* (L) Host. Buğderik (E)-Sümbül otu(T)
 1,2,3,4,5,.. *Avena fatua* L Yabani yulaf (E), (T)-ilof
 (B)-Dişi yulaf (P).

Alt sınıf: DİCOTİLEDONEAE

Fam. Polygonaceae

- 1,2, ... *Polygonum amphibium* L. Kuzu kulağı (E),(P),(B),(T).
 1,2,3,4,5. *Polygonum convolvulus* L Sarmaşık (E), (P).
 1,2,3,4'5 *Polygonum aviculare* L. Kuş ekmeği (E), (P)-Ebem
 ekmeği (B).
 2 *Polygonum bellardii* All Hatuncuk süpürgesi (B).
 1,2'5 ... *Polygonum persicaria* L Kaz arpası (E).
 1,2 *Rumex crispus* L Evelik (E), (P), (B), (T).

Fam. Chenopodiaceae

- 1,2 *Chenopodium foliosum* (Moench)
 Aschers. İt üzümü (E), (P)-Yabani dut(B)
 1,2,3,4,5. *Chenopodium album* L Tel pancarı (E), (P)-Kül pancarı
 (B).
 1'2 *Amaranthus retroflexus* L Kızılot (E), (P).

Fam. Caryophyllaceae

- 2,3'5 ... *Agrostemma githago* L Karacuk (E), (B), (P).
 1,2 *Gypsophila elegans* Bieb
 1,2,3,4,5 *Vaccaria* sp.
 1,2 *Silene concidea* L Fındık otu (B).
 1,2 *Silene vulgaris* (Moench) Gereke. Cırcır, Hışış (B).
 1 *Stellaria* sp.

Fam. Ranunculaceae

- 1,2,3,4'5 *Adonis flammen jacq* Çanak kıran (E), (P)-Kurt
 haşhaşı (B).
 1 *Ranunculus arvensis* L Pıtrak (E), (P), (T)-Yassı
 pıtrak (B).
 1,2, *Ceratocephalus* sp Pıtrak (P)-İnce pıtrak (B).
 Fam. Papaveraceae
 1,2,3, ... *Papaver rhoeas* L Haşhaş (E), (P), (B), (T)
 2, *Fumaria officinalis* L Şahtere otu (E), (P)-Acı
 ot (T).

Fam. Cruciferae

- 1,2 *Capsella bursa pastoris* (L)
 Med.
 1,2,3,4,5 *Sinapis arvensis* L Mananık (E), (P)-Manalık
 (B).
 1,2,4 *Sysimbrium* sp.
 4 *Rapistrum rugosum* (L) All

- 1,2 *Thlaspi ceratocarpon* Murray
- 1,2 *Thlaspi arvense* L.
Fam. Leguminosae
- 1,2,3,4,5 *Astragalus* sp Yabani Korunga (E), (P).
1,2,4 *Lathyrus* sp Kojkoj (E), (P), (B).
1 *Ononis spinosa* L Yağlıca (E), (P)-Karadiken (B).
1,2,3,4'5 *Melilotus officinalis* (Dery) (L.) Eşek yoncası (E),(P),(B).
1,2 *Medicago* sp Düğme otu (E), (B).
1'2,3,4'5 *Vicia* ps Hulus (B)-Holos(E),(P).
1 *Pisum* sp Yabani külür (P), (B)-İt ağcabeki (T).
Fam: Geraniaceae
1,2,3,4'5 *Geranium tuberosum* L Kıtımr (E), Kâhmüt (P), (T)-Katmuk (B).
Fam: Euphorbiaceae
1,2,3,4,5 *Euphorbia* sp Sütlegen (E),(P),(B),(T).
Fam: Malvaceae
1 *Malva neglecta* Wallr Ebem Kömeci (E),(P),(B).
Fam: Umbelliferae
1,2 *Caucalis latifolia* L Pıtrak (B).
1'2 *Caucalis* sp ...
1'2 *Conium maculatum* L Hırhındirik (E), (P), (B), (T).
2,4 *Eryngium* sp ,-Erijnak (B). Yabani Kenger (E), (P), (T)
Fam: Convolvulaceae
1,2,3,4,5 *Convolvulus arvensis* L Tarla sarmaşığı (E), (P), (B), (T).
Fam: Labiatae
1,2,3,4 *Lamium amplexicaule* L Emzik (E),(P),(B).
1 *Mentha arvensis* L Yarpuz (E), (P), (B), (T),
1,3,4,5 *Salvia limbata* C.Á.N Yel dadırağı (B).
1,3 *Salvia* sp Çakmak otu (E).
1,2,4 *Sideritis montana* L.
1 *Stachys annua* L.
Fam: Solanaceae
1,2 *Hyoscyamus niger* L Deli bad bad (E), (P), (B)- pat pat (T).
Fam: Scrophulariaceae
3 *Liuaria* sp.
1 *Veronica* sp.
1,2,3,4,5 *Verbascum* sp Sığır kuyruğu (E), (P), (B), (T).
Fam: Plantaginaceae
..... *Plantage lanceolata* L Boğa yaprağı (E), (P),(B).
Fam. Rubiaceae

1,2,3,4,5-Galium aparine L.	
Fam. Dipsacaceae	
2,3'6 Cephalaria syriaca (L) Schard.	Zivan (E)-Orum (E), (B), (P), (T).
2,5 Cephalaria transylvanica	
Schard.	
Fam: Compositae	
1,2,3,4,5 Achilla sp	Paspanek (B), Pazvanik (E), (P).
4	Centaurea sp
1	Centaurea calcitrapa L
	Çakır diken (E), Dikenli keğhan (T).
1,2,4	Centaurea triumphetti All.
	Cennet çiçeği (E)-Gelin tağı (B).
1,2,4,5	Chondrilla juncea L
	Ağaç süpürge (B)-Sakız süpürge (E).
3	Cichorium intybus L
	Çatlankuş (B)-Çatlangoz (E), (P)-Çatlık sakızı (P).
1	Lappa sp
	Kalagan (E), (P)-Şap- lak (B).
1,2,3,4'5	Cirsium arvense (L) Scop
	Pamukdiken (E), (P)-Ma- zur (B).
1,2	Cirsium rhizocephalum C.
A. Mey	
	Maduk (E),(P),(B),(T).
1,2,3,4,5	Lactuca sp
	Ayı otu (E)
1,2	Matricaria sp
	Papatya (E), (P), (B).
1	Senecio sp.....
	Yabani papatya (E),(P).
1,2,4	Sonchus arvensis L
	Yabani marul (B).
1,2,3,4,5	Tragopogon sp
	Yemlik (E), (P), (B)jGot- lom sakız otu (T).
1	Carduus hamulosus Ehrh.
	Çakırdiken (E), (P)-De- vedikeni (B).
1,2,3,4,5	Cardaria draba (L.) Desv.
Fam: Cenotheaceae	
2	Epilobium sp.
Fam: Acanthaceae	
5	Acanthus sp
	Kaynar pişmez (E), (P), (B)
Fam: Boraginaceae	
1,2	Echium sp.
1,2	Asperugo procumbens L.

Die problematischen Unkrauter in der Umgebung Erzurum und ihre volkstümlichen Namen,

In der Umgebung Erzurums wurden die problematischen Unkrauter festgestellt. In diesem Gebiet sind die wichtigsten Unkrauter in erster Linie *Convolvulus arvensis*. *Chenopodium al-*

bum, *Siparis arvensis*, *Galium aparine* und *Cirsium arvense*. Im Ganzen wurden im Getreideanbau 88 verschiedene Unkrauter festgestellt. Deren Namen sind in der Umgebung Erzurum sehr unterschiedlich.

L İ T E R A T Ü R

- Akalın, Ş. 1952 Büyük Bitkiler Klavuzu Ankara.
- Benson, L. 1957 Plant Classification. D. cb. Health and Company Boston.
- Bilgic, S. 1965. Ege Bölgesi Hububat tarlalarında görülen önemli yabancı otlar ve savaş imkânları üzerinde bazı incelemeler. Tarım Bakanlığı Yayınları. Tek. Bül. No. 14.
- Göksel, N. 1956. Türkiye hububatında rastlanan önemli yabancı ot tohumlarının anatomik yapısını üzerinde araştırmalar. Ziraat Vekâleti yayınları. Ankara
- 1969. Türkiye'nin Başlıca yabancı otları ve zararlı oldukları önemli kültür bitkileri sözlüğü. Zir. Müc. ve Zir. Kar. Gen. Müd. Yayınları. Ankara.
- Güneyli, E. 1970. Weed Problems of Turkey. Oregon State Üni. Conwallis: Oregon U.S.A.
- Kuntay, S. 1944. Türkiye hububat mahsülü içinde tohumları bulunan yabancı otlar üzerinde araştırmalar. An. Yük. Zir. Enst. Dergisi 1 (1): 220-325.